

La Confederació de Cooperatives de Catalunya denuncia que les contractacions irregulars que s'han produït en el sector carni a través de falses cooperatives s'estan reproduint també en el sector hotelier per contractar cambreres de pis. Un canvi de la llei de cooperatives vol evitar la generalització d'aquesta pràctica.

Reportatge d'Àlex Milian

Les falses cooperatives passen de les càrnies als hotels

Són socis d'una cooperativa però ningú no els ha explicat exactament què vol dir això ni quins avantatges pot tenir. La majoria són immigrants, coneixen ben poc de la legislació i alguns tenen problemes amb l'idioma. Treballen en una *falsa cooperativa* en mans d'exploitadors que aprofiten que la figura de soci és diferent de la de treballador i s'escarrassen per treure'ls tot el suc: els treballadors cobren sous per sota dels convenis sectorials i no se'ls respecten drets laborals com la cobertura per accident ni la baixa maternal; ni cobraran l'atur.

Fa temps que ho denuncia la plataforma Càrnies en Lluita, nascuda a Osona, com moltes d'aquestes falses cooperatives. I s'hauria de resoldre amb un canvi de la llei de cooperatives impulsat per la CUP que podria materialitzar-se aquesta mateixa setmana al Parlament de Catalunya. La situació és urgent perquè amenaça d'estendre's a d'altres sectors i d'altres territoris. De fet, el president de la Confederació de Cooperatives

de Catalunya, Perfecto Alonso —que vol netejar del tot les sospites que injustament esquitxen el moviment cooperatiu—, explica a EL TEMPS que han detectat que el fenomen s'ha estès a empreses que contracten cambreres de pis per a hotels.

Carn d'escorxador

Antoni Iborra, advocat i portaveu de Càrnies en Lluita, explica a EL TEMPS que el fenomen de les falses cooperatives en el sector carni d'Osona afecta dues grans cooperatives que sumen uns 2.000 treballadors: TAIC (Treballadors Associats a la Indústria Càrnia), amb unes 1.200 persones en plantilla, i Serveis d'Escorxador Clavial, que té, segons la seva pàgina web, 870 treballadors. Totes dues cooperatives estan controlades pel Grupo Jorge amb domicili fiscal a Saragossa, i controlat per Jorge Samper. A banda d'aquestes, Iborra calcula que hi ha unes deu falses cooperatives més, només a Osona, i d'altres a Catalunya.

El naixement d'aquestes cooperatives amb fins no cooperatius no és casual. “Es donen casos —diu Iborra— que grups empresarials utilitzen fraudulentament aquesta figura del cooperativisme per eludir els controls socials i negar els drets als treballadors: d'aquesta manera neguen la participació dels treballadors en el comitè d'empresa i els drets que s'estipulen en els convenis sectorials”.

No són cooperatives que hagin traït el seu original esperit cooperatiu. Són empreses pensades a mida, segons Iborra: “Constitueixen les cooperatives des del mateix grup empresarial. I, per tant, des del començament estan rígidament controlades per la cúpula de l'empresa, que hi posa persones de confiança al capdavant.” Després “contracten treballadors, els converteixen en suposats socis però no els expliquen cap dels seus drets”. Normalment “són persones que coneixen molt poc la legislació, sovint ni tan sols coneixen prou l'idioma i per a ells és molt difícil defensar els seus drets”. Per si de cas hi ha la temptació de fer rever-

tir la situació, fer-la pública o denunciar-la, la falsa cooperativa utilitza des del bon començament l'amenaça i la por: "Els imposen unes relacions laborals molt verticals, molt autoritàries, amb un règim de terror i intimidació constant cap als treballadors. D'aquesta manera també aconseguen que no accedeixin mai a la informació necessària per poder exigir els seus drets".

En els últims mesos només han trencat aquesta norma els treballadors de l'escorxador Le Porc Gourmet, que l'estiu passat van organitzar una acampada a l'exterior de les instal·lacions per denunciar la situació "d'esclavitud pura i dura". El 27 de febrer, trenta treballadors de Clavial van fer ús dels seus drets com a socis i van exigir la documentació econòmica de la cooperativa corresponent als quatre últims exercicis. És un primer pas per canviar unes condicions de treball esgarrioses.

Segons Iborra, aquestes cooperatives no respecten ni els sous del conveni sectorial ni altres drets laborals: "El conveni de les càrnies no és pas un conveni excel·lent, però hi ha aspectes que estan protegits, com ara el dret a tenir vacances pagades, a cobrar les hores extres, a cobrar plusos, com nocturnitat o perillositat, importants per a gent que treballa en llocs refrigerats. Això, senzillament, des del fals cooperativisme és eludit: no

s'aplica, estableixen les condicions que vol l'empresa i no es garanteix cap dret social, ni l'atur ni cobertura per accidents de treball ni permís de maternitat ni una infinitat de petites coses".

Mentre que els treballadors no sàpiguen quins són els seus drets poden ser "expulsats de la cooperativa de manera molt arbitrària, a la primera que es queixin", especifica Iborra. Una pràctica molt contrària a la cultura cooperativa: "En teoria un soci d'una cooperativa pot ser expulsat si ha comès una infracció recollida pels Estatuts, però això en aquestes pseudocooperatives s'ho salten i els expulsen arbitràriament. La conseqüència és que estan en una situació de molta indefensió, no s'atreveixen a dir res, quan els fan fora es queden sense cap ingrés, no tenen dret a atur i, per tant, tenen molt poca possibilitat de contrarestar l'abús que pateixen. L'ús fraudulent de l'expulsió del soci crea un ambient de pànic entre els treballadors".

Aquestes males pràctiques es van estenent, segons Iborra: "És difícil fer una llista d'empreses d'aquesta mena perquè això requereix un treball d'investigació. Sí que puc dir que moltes de les cooperatives que hi ha en el món carni no compleixen els requisits del funcionament correcte d'una cooperativa normal. Sempre funcionen amb un esquema de presa de decisions absolutament vertical i la participació és pràcticament inexistent. Per tant, presenten molts símptomes que són un cooperativisme que frega el frau de llei. Això està molt generalitzat en el món de les càrnies. I també en altres sectors". Aquesta última alerta d'Iborra és essencial. En aquest punt coincideix amb la que fa la Confederació de Cooperatives de Catalunya, Perfecto Alonso: "L'altre sector on també comencen a funcionar les falses cooperatives és el de les empreses que lloguen cambres de pis als hotels. La perversió és que fan servir aquestes cooperatives com si fossin empreses de treball temporal però sense la regulació de les ETT. Les ETT han de pagar el conveni. En canvi, aquests s'ho salten".

Els mecanismes, pel que diu Alonso, serien molt semblants: "A les treballadores les fan fer-se'n sòcies i, per tant, com a tals sòcies cooperatives ja no se'ls aplica el conveni del sector. Els socis de les cooperatives tenim la capacitat de decidir quin és el nostre sou i això és un principi cooperatiu. Aquesta capacitat d'autoregular-nos fa que aquestes falses cooperatives puguin dir als seus treballadors que cobren el mínim —perquè els convenis del sector no els afecten. Això, ho utilitzen per no aplicar les regulacions de les ETT". Alonso espera que aquests casos aflorin aviat: "Ara sabem que existeixen però encara no hi ha hagut denúncies i esperem algun registre d'Inspecció de Treball".

Una llei polèmica

Antoni Iborra insisteix que el fenomen evoluciona amb un "creixement perillós" i, per tant, "la problemàtica va més enllà dels treballadors afectats actualment" —que ja, per ells mateixos, representen un col·lectiu prou important per prendre mesures. "És un fenomen que s'està generalitzant. Molts empresaris estan trobant l'oportunitat d'or per eludir la legislació laboral i per tant han de xuclar drets laborals i abaratir costos".

Per això, empesa per Càrnies en lluita i diversos sindicats amb implantació a les càrnies d'Osona, la CUP ha impulsat una modificació de la llei de cooperatives, que, amb el suport de Junts pel Sí i Catalunya Sí que Es Pot, es va incloure en el paquet de mesures de la llei d'acompanyament de Pressupostos de 2017. La Confederació de Cooperatives de Catalunya, però, va posar el crit al cel: per estar feta amb presses i per no haver-los consultat, però també pel fons de la llei. "Ens vam assabentar —afirma Perfecto Alonso— quan ja estava fet. No estem d'acord que el moviment cooperatiu s'assabenti l'últim dia i a última hora que es modificarà una llei per donar una solució a un problema amb una solució que podria complicar el funcionament de moltes cooperatives", bones →

Unes noves falses cooperatives en el sector de les cambres de pis dels hotels permet contractar-les amb sous més baixos que les ETT.

→ cooperatives —no caldria dir-ho”. I continua Alonso: “No es tracta només d’una queixa d’orgull perquè no ens han dit res sinó que és també una queixa de fons. La primera solució que van proposar inicialment podia crear problemes més grossos. A més a més, no atenen a la cultura cooperativa per donar solucions i la cultura cooperativa vol donar solucions. Donen únicament respostes d’immediatesa”.

La Confederació es va reunir amb la CUP i Junts pel Sí i van manifestar la seva disconformitat, i els van fer arribar també una proposta alternativa. La Confederació preferia no modificar la llei de cooperatives sinó resoldre-ho d’una altra manera. Perfecto Alonso defensava, per damunt de tot, una solució que no esquitxi el món cooperatiu, que no en té la culpa: “El problema no és un problema de les cooperatives sinó que és un problema de les càrnies, però s’actua i es parla contra les cooperatives. La nostra proposta era posar a la teulada de la patronal càrnia una mesura molt senzilla: prohibir la subcontractació de personal per sobre d’uns percentatges racionals. Si tenen 100 treballadors que puguin subcontractar-ne 10: un 10 per cent de la ma d’obra però no més”. I posar a treballar Inspecció de Treball i el Registre de

Cooperatives perquè desemmascari les cooperatives falses.

Però les forces parlamentàries ja han decidit que la manera més àgil i efectiva serà modificar la llei de cooperatives. Les cooperatives tenen ara sobre la taula una nova proposta dels partits polítics que, teòricament, estaria a mig camí entre unes postures i unes altres.

Una cosa és comuna a partits polítics, sindicats i la Confederació de Cooperatives, diu Perfecto Alonso. L’objectiu. “Posar solucions a aquesta situació. Creiem que, a més a més, s’ha de donar una solució per al bé del cooperativisme i per a bé de la gent que contracten d’aquesta manera”.

Sobre les diferències, cal afinar molt més. “La seva primera opció —diu Alonso— era incloure en una regulació general aquest tipus de cooperatives. Però això implicava que s’estava generalitzant una excepció i això tècnicament era fràgil. La proposta tècnicament era dolenta perquè s’hauria fet de pressa i no era gens aclaridora. A més, obria la porta a atacar la cultura cooperativa, perquè no fomentava la participació sinó el conflicte”.

La cultura cooperativa és bàsica per a la Confederació. El camí ideal és l’iniciat pels trenta treballadors de CLAIVI que

ara han exigint els comptes de l’empresa: “Això és el que nosaltres volem, fomentar aquest tipus de participació i l’exigència dels socis. Però si la llei opta perquè els conflictes els resolgui un jutge, estàs fomentant el conflicte en compte de la participació. Nosaltres volem que els socis puguin sentir-se amos de la cooperativa”.

La Confederació de Cooperatives no explica la proposta de modificació de llei que té sobre la taula i que aquesta setmana es podria aprovar al Parlament. Però indica la filosofia que hauria de tenir aquest canvi: reforçar la participació que les cooperatives tant reivindiquen. La qüestió és com aconseguir-ho. “Com fem —es demana Alonso— que les cooperatives siguin més dels socis? Sobre això sí que estem disposats a parlar: fomentant la participació, fent complir la llei. Per exemple: hi ha mecanismes que faciliten la rotació en els càrrecs. Apliquem aquesta llei. Això depèn de l’assemblea de cada cooperativa. Si jo sóc soci i no m’han invitat a l’assemblea, denuncieu-ho. Si no fan assemblea, denuncieu-ho. Això és molt ràpid. A més, la inspecció de treball està disposada a col·laborar. I el registre també. Però cal establir les condicions mínimes que fixi l’assemblea i donar-li valor de document públic”. •